

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
 TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
 BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
 Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

În fața primejdiei.

Coarda se întinde cu putere. În câteva ceasuri ea se va rupe. Bulgaria aprinsă de visul de a restabili situația creată prin pacea de la San-Stefano își așează ostașii în șiruri de bătaie și gândul ei zboară deja spre porțile Constantinopolului.

Sârbia nemulțumită cu granițele de azi, amărâtă de pierderea Bosniei și Hertegovinei își mătură pe față ținta de-aș întinde hotarele spre țărmurile estreme ai Sârbiei vechi. Iar neastâmpăratul Muntenegru căruia i-s-au sfârșit pașunile se sbate din răspuțuri, ca să mai rupă o părticică din averea vecinului, pentru că foamea să-i fie astâmpărată.

Și'n vremea asta Ursul dela nord își ascute ghiarele. Cumplitul blăstăm cuprins în testamentul lui Petru cel Mare îl frământă, sângele i-se infieră în bătăie și fioros își aruncă privirile spre prada pe care i-a imbiat-o puternicul țar.

Pacea de la San-Stefano prin care Bulgaria era întrebuințată ca pion care avea să ascundă dar în același timp să deschidă drumul puternicului stăpân dela spate, flutură în ochii politicianilor ruși ca o fantomă, ca o idee fixă pe care cu toate desmințirile lor, voiesc cu toții ca s'o traducă în faptă.

Slavismul pătruns de unul și același gând, condus în toate mișcărilor sale de idealul ligei slave, lucrează astăzi cu o impunătoare tenacitate și cu o uimitoare consecvență pentru hotărânicia naturală a neamurilor slave.

De altă parte germanismul, care și-a fixat în istoria modernă un impunător centru de acțiune, chibzuește în taină, cum și-ar putea valida interesele sale fără ca să se angajeze prea mult față de aceea, cari ar contribui la validitatea improprie a acelor interese.

Naționalismul băntue astăzi printre aceste puteri litigante cu o

putere elementară. Fiecare neam e preocupat de gândul de a-și ficea în jurul său granițele naturale, cerute în insistință de ideea națională, ajunsă astăzi la un punct de extremă intențitate.

Și'n mijlocul acestui concert de interese contrastante, noi Românii urmărim cu inima de ghiată steaua unui neam și a unei țări, care strălucește în singurătate ca un astru ce înscrie în sufletul nostru gânduri de nădejde și teamă de moarte. Câtă vreme va străluci în toată amplexarea sa acest astru, viața noastră e asigurată, când însă el va porni să dispară, crucea morții se va desemna și pe fruntea noastră.

În unitatea de cultură văd toți cei buni ai noștri asigurarea existenței noastre. Iar centrul acestei unități e fără îndoială România. Ni-e dragă deci, fiindcă viața sufletului nostru atâră dela ea. Și în deosebi astăzi, în vremile de acum, parcă toată inima ni-e angajată față de soarta acestei țări. O urmărim cu îngrijorare, veghiem la căpătâiul ei și roată ne facem privirile asupra dușmanilor — cari încușează ca într-un lanț ucigător acest mărgăritar de țară, unde avem atâția frați de-ai noștri.

Solitară, cum e, departe de neamurile latine cari singure i-ar putea fi aliate sincere, ni-e pare așa de înălțătoare în mijlocul acestei singurătăți și totodată o vedem atât de primejdită.

Căutăm noi nu-i vorbă un aliat puternic, pe care să ne sprijinim. Simțim tăria Rusiei, ne gândim că ni-ar putea face mult bine, dar nici-un bărbat de stat român nu s'ar putea angaja la o tocmeală cu statul rus, căci un spirit de repulziune, un rezens tăinuit pornit din milioane de suflete l'ar împedea de a stabili vre-o înțelegere.

Cu tripla alianță ne-am mai obicinuit. Oficialitatea statului român a stat într-o legătură destul de strânsă — deși poate forțată

— cu tripla alianță, dar opinia publică românească, care în decursul timpului a învățat multă istorie și și-a câștigat multe experiențe și care mai ales s'a speriat prea mult de cumplitul sistem de prigoniri, pe care l'practicează cu o păgână consecvență guvernul ungar împotriva neamului românesc din Transilvania și Ungaria — stă mută în fața acestei triple alianțe și parcă de pe fiecare buză se desprinde un dureros: *non volo, nego*. Acest negativ e un munte de ghiată, pe care numai Sfântul Soare cu priosul lui de căldură l'ar mai putea topi.

Iată-ne deci între ciocan și nicovală. Și'n situația asta scăparea atâră numai dela vigoarea noastră.

Primejdia e supremă. E timpul deci, ca certurile interne să amuțescă și partidele să se impace, căci glasul neamului, glasul vieții noastre vorbește. Datori suntem să-l ascultăm și să-l primim ca pe sfânta cuminecătură. Un neam suntem și un singur gând să ne stăpânească. Soarta Poloniei să ne servească ca o stranie pildă în aceste vremuri de primejdie.

Conflictul european care se pregătește în taină, dar stăruitor, să ne găsească pregătiți și solidari. Dela acest conflict am făcut deatâteaori pendentă emanciparea noastră politică. Să grijim deci ca nu cumva ceasul să se apropie ce ne găsească divizați și cu patima în suflet.

Neamuri dușmane vor trece peste capetele noastre. Statul român va fi poate arena pe care se vor înșirui în linie de bătaie armatele germane și ruse. Gândul, bănuiala aceasta e stranie, dar nu-i lipsită de verosimilitate. Bine deci trebuie să chibzuim această, cărora destinul li-a încredințat soarta neamului român, cum trebuie să păzească acest neam de pieire. Interesele particulare și de clică trebuie să dispară și locul lor trebuie să-l ia preocuparea supremă de a salva

ființa neamului... Suprema lex... salus rei publicae.

Cărarea cea mai bună e greu de ales, dar România e datoare de a ști să se ferească cel puțin de a fi exponentul cuiva. Laudele nu trebuie s'o ademenească, puterea ei nu e pentru alții, armata ei nu poate sluji alte interese, decât pe cele românești. În caz de lipsă înfrățescă-se și cu iadul, numai interesele ei să triumfeze. Rolul de a pacifica Balcanul de dragul nu știu căror interese externe, improprii, poate suna bine ca frază, dar sângele românesc ce se va vărsa fără ca România să profite ceva, ar însemna o aberație de neiertat și foarte gravă în consecințe.

O cumpănire înțeleaptă a situației și-o marcare rece a evenimentelor ce se vor desfășura e deocamdată ținută cea mai cumină a României, iar momentul cel mai potrivit va hotărî, dacă e bine să depășească această ținută. Unitatea în gânduri, solidaritatea în sentimente — un neam și-un singur gând — va ști să găsească acest moment și să ia hotărârea cuvenită, la a cărei înfăptuire va trebui să se angajeze toți cei cari țin la viața lor românească.

Consiliul ministerial comun. Alaltăieri seara s'a ținut în Viena un consiliu ministerial comun, la care dintre miniștri ungari au luat parte Lukács și Teleszky. Semi-oficios se anunță că în consiliu s'a discutat chestia căilor ferate bosniace și miniștri au căzut de acord asupra mai multor puncte. Cele neresolvate încă se vor discuta în proximiul consiliu ministerial comun, care se va întruni în ultimile zile ale lunii corente. În acest consiliu se va fixa și programul de muncă al delegațiunilor, cari se întrunesc în Noemvrie.

Pacea italo-turcă. Asupra încheierii păcii turco-italiene se mai comunică următoarele amănunte: Cestiunea indemnității pentru Tripolitania a fost regulată sub forma a cinci-zeci de unități. În monitorul oficial al Italiei. au

apărut erii punctele acordului preliminar al păcii, care a fost aprobat de ambele guverne. Aproape toate Puterile, cărora s'a notificat încheierea păcii, au recunoscut suveranitatea Italiei asupra Libiei.

— Ministrul de externe austro-ungar, Berchtold a trimis, cu prilejul încheierii păcii între Italia și Turcia, o depeșă de felicitări ministrului de externe italian, d. di San Giuliano, care a mulțumit.

Urcarea scontului. Banca Franței a ridicat scontul dela 3 la 6 jumătate la sută; pentru avansuri se menține la 4 sută.

Banka Angliei a ridicat scontul la 5 la sută.

Congresul național bisericesc.

— Raport special. —

Sibiu 18 Oct.

Sedința de Vineri.

Sedința a cincea s'a ținut Vineri la 9 ore a. m.

După a. tenticarea procesului verbal, se prezintă rugarea deputatului congresual Dr. G. Rocsin pentru concediu pe restul sesiunii. Concediul se acordă. Preasfinția Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea face propunerea următoare:

E fapt constatată, că — pe lângă toate eforturile laudabile și jertfeli frumose aduse de credincioșii bisericii noastre întru salvarea și susținerea școalelor sale primare confesionale — am pierdut în întreagă mitropolia școalele noastre din o mulțime de parohii.

Deodată cu încetarea acestor școale a rămas conducătorii firești ai intereselor bisericești, culturale și putem zice că și a celor economice — anume preoții — lipsiți de un factor însemnat de o împreună lucrător priceput și îndatorat a munci în direcțiunile indicate. Și până când împrejurările ne vor permite a pută redeschide școalele pierdute și a înființa și altele noi — nu putem lăsa pe preot lipsit de tovarășul indispensabil și independent, care să-i stea la toate în ajutor.

Un asemenea factor poate deveni cântărețul bisericilor noastre, dacă i se va asigura o existență mai bună și i se va da o pregătire specială.

Având în vedere, că în comunele, unde nu avem școale proprii — credincioșii bisericii noastre — au scăpat de

Concepția despre lume.

— Fragment dintr-o conferință ținută la Societatea academică românească din Berlin. —

Domnilor,

Prostia și răutatea, eternii tovarăși ai omului, în călătoria lor prin secolul veac al lumii, poartă cu sine un bagaj enorm, moștenit din moștrămoși. E ros, învechit, dărăpănat...

El nu rușinează însă nici decum pe purtători, dimpotrivă, se testează cu scumpătate generațiilor viitoare, cari la rândul lor sunt încântate de îndărătnicia cu care bătrânii ținneau la acest calabalac.

Așa se sporesc mereu vechiturile în magazia minții omenescii, iar când, într-o bună zi această mințe se vede nevoită a face „curățenie mare”, ea aruncă dimpreună cu boarfele vechi și firul de tot curat al adevărului, agonist cu atâtea trudă.

Și iar se începe uluiala, care stăpânește vecurii, până când dăm în sfârșit de firul Ariadnei, pe urma căruia, ar trebui să eșim din labirintul contradicțiilor, ce duc la absurd.

Dar unde-ar rămânea amintirea tradițiilor și hala cu vechiturile glorioasei generații trecute?

Constatăm zilnic, dela Dorohoi la

San-Francisco, și dela Făgăraș până la Tokio dacă vreți, leghioanele de scări fizice, intelectuale și morale, ce se năpăstuesc asupra noastră cu toată urgia consecvenței, — le comentăm cu vorba și în scris, la întruniri, în presă, în cărți menite a rămânea vecinice (dacă biata hârtie n-ar trebui să îndure și ea ravagiile vremii) — dar nu, nici odată nu vom uita, fie chiar în mijlocul cumplitelor suferințe, titlul nostru de glorie, calificativul ce ne măgulește peste măsură: «Sântem filii plini de noroc, născuți în glorioasa zodie a automobilizmului și a radioactivității».

Ci împrejurarea, că umbrim azi pământul și nu mâne, e independentă de voința noastră, și avem a o mulțumi exclusiv evoluției fatale care ne-a scos la lumină și conștiență de sine, din massa, numai la aparență disordnată, a fluctuațiunii terestre. Ne găsim într-un curs imens de purificare cosmică, sântem răpiți fără voia noastră de acest val uriaș, care curge-curge neconștient, și 'n fața căruia forța omenescă recade microscopic de pitică. Ca fiu al acestui veac fudul, dați-mi voie să-l tămăzesc și eu nițel și să susțin aci în fața D-Voastră, că într-adevăr, cultura omenescă a făcut în zilele noastre câțiva pași mititel, dar relativ siguri.

Mi-se pare, că resimțim lipsa cunoșcutelor superlative. Preferăți poate, să zic: »cultura omenimei a făcut în

veacul nostru câțiva pași gigantici înspre desăvârșire».

Nu, nu vreau zice așa și las să se folosească de vorbele late și umflate aceia, cari n'au măsura distanței în evoluția acestui astru.

Mai înainte de-a vorbi despre actuala concepție de lume, dați-mi voie Domnilor, să schitez foarte sumar evoluția gândirii filosofice din acest secol intermez, poreclit și «istoria omenimei». În realitate, această mică pagină evolutivă e un picur într-un ocean, e o clipă într-un veac. Noaptea cumplită ce n'vluie întreg transformismul acestei stele, înainte de apariția vieții organice și-n urmă a omniivorului numit om, nime nu va putea-o lumina până la adâncimea originii sale. Ce rămâne cu toate acestea curios, e că nici un muritor nu regretă volajul incognito de milioane de ani, somnul acesta aproape etern, haosul nesfârșit în care durmeam fără conștiență și fără hăbar, — ce regretă grozav, plângând, suspinând și frângându-și mâinile, este noaptea de mâne, care va urma să-l acopere cu gulgulul ei, la toată întămplarea binefăcătoare. Dar Românul nu vrea să știe de astfel de binefaceri, lui îi trebuie un pic de «purgator», din care, după ce-și va fi lăpădat toate păcatele să poată trece dincoace, în rai, unde e numai veselie și atâtea trebururi bune. Ci n-așei vrea cătuși de puțin să stric combinațiunile de nemurire ale nimănu, dacă s'ar mai

găsi vreunul dintre D-Voastră, care să le menajeze în chip delicat.

Reviu. Din această așa numită «istorie universală» voi atinge doar picurile cele mai de seamă ale gândirii omenescii, bine înțelese fără pretenția de-a povesti baremi «în nucleu» istoria filosofiei. Pentru așa ceva s'ar cere o serie de conferințe și o persoană mult mai competentă decât mine, care se ocupă sistematic și exclusiv cu vasul domeniu al filosofiei.

La egipteni, la vechii inzi și la chinezi nu întâlnim o concepție de lume, sau un sistem filosofic în accepția strânsă a vorbei. Doar o împănare fantastică, o închipire antropomorfă a vieții de dincolo și un normativ de-a folosi cumințe clipa trecătoare a vieții de-acum, pentru a-te învrednici de »re-întrarea în ființa eternă». Cât este de tardivă evoluția sufletească a masselor, ne putem da seama numai atunci, când comparăm psihologia lor. Acum sunt 6000 de ani, egiptenii puneau în cosciugul morților un catastif numit »Perem heru». Rostul acestui cârți era, ca mortul în volajul său, s'o mai răsfolască repetând chestiunile principale de nemurire și fericire eternă, — ca la vremea sa, când Osyris îl va intervieva, să poată scăpa omul cu fața curată. Cercetând muzeul din Berlin, am avut rare plăcere de a vedea în secția egiptologică, mumii cu cârticiele și toate

sculele, ce li-se puneau în cosciug. Am răstăcit ore întregi printre măturile de-acuma's 6000 de ani ale unei civilizații... mumii împletite, reci, par-că totuși vorbeau.

Cam același lucru, cu trecerea Romanilor peste râul Styx și banul ce-aveau să-l dea luntreșului Caron. Iar la noi Români până în ziua de azi se pune în cosciugul mortului banul, lumanarea, ba airea și merindea. Ca dovadă, cât de adânc sunt infiltrate în sufletul masselor credințele atavistice barbare, cari s-au strecurat cu puțină diferență de formă în cultul creștin, închiegându-se astfel într-o superstiție imposibilă.

Pe aceiași cale evolutivă-atavistă imi interpretez eu și fatalismul fără egal al Românului. El e aproape același nirvană budistă, aceiași apatie stoică și ataraxie epicureă. (Ce ne-oim trudi?... că doar n'oim trăi cât pietrele!)

Adevărata gândire filosofică începe cu Grecii, acest rar popor, alduit cu toate calitățile. Dela Thales la Anaxagoras, mentalitatea greacă era stăpănită de-o concepție cosmocentrică. Punctul lor de pornire și ținta finală le era universal. Cunoscutul trias al școalei ionice (Thales-Anaximander și Anaximenes) e primul trifoi de filosofi naturaliști. Școala dorică în frunte cu vates-ul Pitagoras, are ca punct de

sarcina destul de grea a dării de cult și astfel mai ușor ar putea statori o plată corăspunzătoare pentru barem câte un cântăreț al bisericii din o parohie, ceea ce ar atrage la posturile de cantori elemente mai bine pregătite:

Propun:

1. Măritul congres pe calea consistorului mitropolitan să atragă luarea aminte a consistoriilor eparhiale asupra acestei necesități, insistând, că unde nu mai se poate și mai ales în parohiile fără școale confessionale românești — să se sistematizeze posturi de cântăreți cu plată mai bună.

2. Iară pentru a da acestor cântăreți puțința a-și câștiga o pregătire și calificare mai temeinică, pe baza căreia să poată aduce mai bune servicii dezvoltării poporului nostru dela săte — fie singuraticile eparhii, fie toate împreună — să caute mijloacele de lipsă și să studieze modalitățile pentru înființarea unei școli de cântăreți bisericești, precum au și alte biserici românești surori. Înființarea acestei școli speciale este reclamată mai ales și de dureroasa decadință în prea multe părți a cântărilor bisericești, cari în viața noastră religioasă și în ritualurile bisericești au un rol atât de important și înăurire atât de binefăcătoare asupra credincioșilor noștri.

Propunerea se predă comisiei bisericești.

Deputatul Gerasim Sărb face propunerea, ca protocoalele congresuale, eparhiale și alte cărți să nu mai fie desfăcute și împărțite parohiilor prin protopresbiterate, ci prin librării. Acelaș deputat propune sistematizarea de posturi de canceliști pe lângă fiecare protopresbiter tractual.

În fine tot deputatul Gerasim Sărb propune ca să se poarte de grije, ca bisericele să fie provăzute cu lumânări de ceară ori de stearină.

Primele două propuneri se predau comisiei organizatoare, cea din urmă comisiei bisericești.

Deputatul Dr. Aurel Vlad face propunerea următoare:

Considerând că pentru toate categoriile de funcționari publici s'au făcut în timpul din urmă îmbunătățiri electice și simțitoare și numai pentru preoțimea noastră dela 1898 — timp de 14 ani, nu sa făcut nici o îmbunătățire.

Considerând că din motivul acesta în cercurile preoțești s'a produs un curent de nemulțumire ca și cum corporațiunile mai înalte bisericești nu s'ar ocupa din deajuns cu soarta preoțimii de mir.

Considerând și scumpetea ce s'a declarat în timpul din urmă, care apasă greu asupra vieții preoților noștri cu familii.

Propun:

Congresul național bisericesc învitat pe Consistoriu Mitropolitan ca să studieze cu deamărunț chestia stării materiale a preoțimii noastre și în cercul autonom al corporațiunilor noastre să sistematizeze din nou venitele preoțești, în special venitele stolare conform receririlor timpului luând de bază atât dotația de Stat, — cât și beneficiile cari au să le presteze comunele bisericești și credincioșii pentru munca lor, așa, ca starea umiltoare de azi cu venite de 800 coroane anuale să înceteze, și să li se garanteze o existență mai potrivită a poziției ce ocupă în organismul bisericeș.

Și fiindcă Congresul național bis. se întrunește numai din 3—3 ani,

Consistorul Mitropolitan să facă dispoziții, ca Consistoriile eparhiale încă în decursul anului acestuia, eventual cel următor să facă toți pașii necesari în direcțiunea aceasta, — și să raporteze sinoadelor eparhiale despre rezultat, — și la timpul său și procsimului Congres național.

Propunerea se predă comisiei bisericești.

Deputatul Nicolae Borzea face propunerea să se facă pașii necesari ca elevii dela meserii să poată merge în Dumineci și sărbători la biserică. Se predă comisiei școlare. Se intră în ordinea de zi.

Comisiunea școlară prin raportorul Lăzar Trileanu raportează asupra părții a doua a raportului consistorului mitropolitan, ca senat școlar, care se refere la mersul învățământului. Comisiunea propune luarea la cunoștință a celor cuprinse în raport și îndrumarea consistorului mitropolitan, sa des înțrupare cât mai curând noului organ pedagogic al învățătorei din întreaga mitropolie.

După o motivare mai largă și temeinică, raportorul propune apoi, ca consistorul mitropolitan să fie îndrumat să compună și înainteze guvernului o temeinică reprezentățiune în chestia art. de lege XXVII dela 1907, vătămător pentru biserica noastră, cerând schimbarea acestei legi, și întocmirea ei cu o lege dreaptă școlară, care să aibă în vedere adevăratele interese ale educației și ale instrucției populare.

Asupra propunerii se naște discuție.

Exceleța Sa, Mitropolitul Ioan Meșianu, crede, că situația nu e de așa astăzi, ca dela pașii propuși să se poată aștepta vre-un rezultat. Ar dori deci, ca numai la timp oportun să se facă aceea ce propune comisiei, iar nu imediat.

Deputatul Emanuel Ungureanu, dorește să se lase la buna chibzuială a consistorului mitropolitan alegerea momentului când să înainteze reprezentățiunea, e însă pentru primirea propunerii.

Deputatul Dr. Aurel Vlad e de părerea, că congresul e dator să constate totdeauna când se întrunește efectul păgubitor al legii școlare pentru școlarele populare și să ceară modificarea legii. Crede, că tocmai acum e momentul potrivit de a se face pașii în direcția aceasta, când rapoartele internaționale sunt atât de nedreștate. Dep. I. A. de Preda susține părerea dep. Ungureanu.

Vas. Mangra dorește, ca congresul să chibzuiască bine ce face și ce hotărăște. Nu e în contra înaintării unei petiții la guvern, pentru modificarea legii, dar să se facă lucrul, cu oare-care precauțiune.

Dep. Octavian Goga își exprimă părerea de rău, că este în congres, unul, care nu consimte într-o toate cu ceilalți membri ai congresului.

În chestie personală vorbește Vasile Mangra, arhimandrit, spunând, că nu a criticat propunerea, nu e în contra primirii ei, ci a excepționat numai expunerea de motive a raportului.

În fine propunerea se primește.

În numele comisiei financiare raportează raportorul Dr. Nicolae Vecerde.

Se primește în general raportul senatului epitropesc.

Intrându-se în discuție pe articole, punctul prim din raport, referitor la fondurile și fundațiunile din mitropolie, se la spre știre.

La punctul 2, referitor la cheltuielile de proces pentru despărțirea hierarhică a comunității bis. din Fabricul Timișorilor, comisiunea propune, ca aceste cheltuieli, în suma de preste 11 mii cor., să fie contate la sarcina episcopiei ce se va înființa la timpul său în Timișoara.

Se naște discuție, la care iau parte deputații: Em. Ungureanu, P. Cosma, Ex. Sa mitropolitul I. Meșianu, P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp, P. C. Sa arhimandritul Dr. Il. Pușcariu, Dr. V. Braniște, Nicolae Ivan și Dr. Nestor Opresan. În urmă se decide, ca suma din întrebare să rămână contată de-o câmadă în sarcina fondului de despărțire hierarhică.

Punctul 3 și 4 din raportul general al consistorului mitropolitan, ca senat epitropesc, la propunerea comisiei se la spre știre.

Tot deputatul Dr. N. Vecerde raportează în numele comisiei financiare asupra raportului consistorului mitropolitan în chestia fundațiunii Trandafil. Se cetește raportul consistorului și la propunerea comisiei se ia în general spre știre. Comisiunea face apoi următoarele propuneri:

a) Consistorul mitropolitan să-și procure estrase autentice din cărțile funduare și schițe despre moșia care formează fundațiunea, ca pe baza lor să poată compune un inventar esact al fundațiunii;

b) Consistorul mitropolitan să continue pertractările cu patriarhia sârbească pentru stabilirea modului de administrare al fundațiunii, care e și românească și sârbească;

c) Consistorul mitropolitan să compună și să prezinte proximalui congres literile fundaționale ale acestei fundațiunii;

d) Suma primită din fundațiune ca despăgubire să o administreze separat, iar stipendii să se deie numai din venite, cu observarea strictă a dispozițiilor testamentare;

e) Cu avocatul Dr. E. Babeș, care și-a câștigat anumite merite în jurul acestei fundațiuni, consistorul mitropolitan să continue și termine încheierea socotelilor, și să facă raport proximalui congres;

f) Testamentul fericitilor fundatori să se alăture la protocol.

Propunerile comisiei se primesc, după ascultarea părerilor d-lor P. Cosma, Dr. G. Dobrin, Em. Ungureanu și ale Ex. Sale mitropolitului Ioan Meșianu. Comisiunea organizatoare prin raportorul Augustin Hamza, arhimandrit, raportează asupra proiectului de Normativ referitor la regularea funcțiunilor organelor protoprezbiterale instituite în temeiul §-ului 30 din Statutul organic.

Normativul, la propunerea comisiei, se primește în general și special, cu mici modificări stilare.

Se decide introducerea Normativului în mod provizor.

Tot în numele comisiei organizatoare raportează Dr. G. Dobrin asupra raportului delegațiunilor congresuale, în chestia despărțirilor hierarhice de către Sârbi. Se cetește raportul și se la spre știre. Propunerile potrivite ale comisiei se primesc. Față de decedatul membru al delegațiunii congresuale Ioan Budințianu, la propunerea Excelenței Sale mitropolitului Ioan Meșianu, congresul își exprimă condolența prin sculare.

Ședința proximală se anunță pe după amiază la orele 4.

Războiul declarat oficial.

Armata turcească a trecut granițele Bulgariei și Serbiei. Lupte pe întreaga linie.

Situației nelămurite din ultimele două zile îi s-a pus capăt prin declararea oficială a războiului, care a urmat aproape în aceeași oară din partea Turciei și Bulgariei. Trupele turcești au trecut granițele și astfel marea dramă sângeroasă din Balcani și-a luat începutul. Luptele, cari se vor da, vor fi poate din cele mai sângeroase ale lumii, date fiind agitația și fanatismul, cari stăpănesc sufletele beligeranților îndârjiți.

Știrile mai nouă sunt următoarele:

Declaraarea războiului.

Constantinopol, 18 Oct. Azi la amiază Turcia a declarat războiu Bulgariei.

Belgrad, 18 Oct. Guvernul sârb a trimis azi ministrului său la Constantinopol declarația de războiu de înmănat Porții. Declarația a fost în același timp notificată Puterilor și României.

Pariz, 18 Oct. Agenția Havaș află că Poarta a dat armatelor otomane ordinul de-a trece granițele Bulgariei și Sârbiei.

Constantinopol, 18 Oct. Nota Porții a fost înmănată azi dimineață la orele nouă și jumătate legațiunilor Serbiei și Bulgariei.

Declaraarea războiului.

București 18 Oct. Ministrul Bulgariei, din București, a primit azi dimineață o notă oficială trimisă de d. Gheoff prim-ministru bulgar și ministru de externe, prin care i face cunoscut, că guvernul bulgar a declarat război Turciei, și invită pe ministrul Bulgariei din București a comunica guvernului român, proclamarea de război.

În proclamarea de războiu se spune între altele:

«Guvernul regatului bulgar, speră că se va declara războiului, coincide cu interesele tuturor popoarelor civilizate.

«Străinii, care stau în provincia în care pacificațiunea este obiectul permanent al războiului, nu pot profita nici odată de această pacificare. Sub un regim de ordine, de libertate și de progres, interesele naționale ale tuturor țărilor sunt sursele, care trebuie să protejeze prosperitatea materială și desfășurarea intelectuală, sunt cu siguranță obiectul unei similitudini de asemenea constatate.

«De asemenea guvernul regal, crede că poate conta pe simpatia națiunilor iubite și face apel în mod stăruitor către guverna, de a nu-i refuza neutralitatea binevoitoare în aceste grele împrejurări.»

În toată luptelor.

Constantinopol 18 Oct. Diviziunile rezervei dela Erzerum, Erzindshan-Bairut, din regiunea de graniță turco-rusă, cari până acum nu fuseseră mobilizate au primit ordinul de a mobiliza. Ministrul de război a plecat azi la Adrianopol, pentru a lua înaltul comandament.

ment. Două divizii de turci au sosit la Scutari, în Albania.

Atena 18 Oct. Oct. Un comunicat oficial al ministerului de marină anunță, că canonierele A și D au reușit să pătrundă în strâmtoarea dela Preveza. Canonierele grecești au intrat în acțiune la ora 2 jum. dim.; la ora 4 jum. au sosit la Vonița. Drumul acesta a fost făcut în niște condițiuni extrem de grele. Cu toate fortificațiunile lor, turcii nu au putut opri canonierele grecești.

Podgorița, 18 Oct. (Ag. Reuter). Eri seară o luptă a avut loc în împrejurimile Beranei. Muntenegrenii au luat cu asalt două pozițiuni importante. Lupta a continuat și azi dimineață. Un detașament condus de generalul Vucotici a rupt, la răsărit, linia turcească și a înconjurat orașul. La 11 ore s-a văzut că turcii au ridicat steagul alb. În oraș se aflau 700 de nizami și 500 de redif; 4000 se retrăseseră peste noapte împreună cu 300 de albanezi mohamedani.

Semlin, 18 Oct. Știri sosite aci anunță că trupele turce au trecut granița sârbă lângă Mirdana. Trupele sârbe dela graniță au eșuat o rezistență înverșunată, dar au fost respinse cu mari pierderi.

Constantinopol, 18 Oct. Asupra luptei dela muntele Tarabos se anunță următoarele: Lupta de pe muntele Tarabos de alaltaeri a fost foarte înverșunată. Se spune că muntenegrenii au avut o mie morți. Astă noapte turcii au atacat din nou pozițiunile muntenegrenilor. Lupta s-a dat la lumina reflectoarelor. Comandantul detașamentului muntenegrean era generalul Martinovici. Lupta s-a terminat cu înfrângerea muntenegrenilor.

Constantinopol, 18 Oct. Eri au fost trei ciocniri între turcii și muntenegrenii în valea râului Tara, afluentul râului Drin, lângă lacul Plava, precum și la Plevlje.

Dela ordinea zilei.

— Dr. Lauran. — O vorbire a lui Bathhyány. — Țarul și împăratul nostru. — Rusia și Polonia. —

O scurtă depeșă ne-a anunțat și nouă moartea prepozitului dela Oradea-mare, Dr. Augustin Lauran. A trăit 68 de ani și a fost înmormântat ieri, în 18 l. c. La sentimente a fost mai mult catolic decât gr. cat. român și un fel de maghiaron. A compus scrieri bisericești, în ungurește și a scris articoli politici și din domeniul dreptului bisericesc, în ziarle maghiare, cu deosebire în Magyar Állam.

Ziarele din Budapesta caracterizează pe răposatul astfel:

«Un muncitor însușit al intereselor naționale maghiare a fost Lauran!...»

Noi nu avem, ce să mai zicem!

Contele Teodor Bathhyány a ținut alaltăieri un discurs în cercul independent din Budapesta. A vorbit despre politica externă și internă, să înțelege din punct de vedere independent șoven.

Bathhyány e de părere, că situația din Balcani e o urmare a politicii inaugurate de fostul ministru de externe, contele Aehrenthal. Acestea are să se atribute faptului, că Croații, Sârbi și lo-

mănecare cvantul, cifra, devenind astfel fundatoarea matematicii.

Școala elasică ne-a hărăzit pe primul panteist, pe Xenophanes, celce spunea: «Natura și Dumnezeu sânt una», iar Zeno și Melissos învățau: «Universul e unitar și infinit în spațiu». Ei sânt prin urmare cei dintâi «monisti». Un genial grec apare în curând, devenind prin doctrinele sale fundatorul filosofiei naturaliste moderne. El este Heraclit.

«Schimbarea eternă a masei naște divergente, iar influința reciprocă a divergențelor dă naștere indivizibilor». Iacă din cuvânt în cuvânt modernul «struggle for life» a lui Darwin. Iar despre transformismul de azi, el zice: «procesul acesta natural are o singură caracteristică: e etern!»

Deosebirile dintre școala ionică și dorică le-a aplanat c'un aparat retoric strălucit, vates-ul Empedocles.

Apar apoi atomiștii: Leuchip și Democrit. «Spațiul e încărcat de entități indivizibile și sterne: atomii — pe cari i-a-

despicat însă radiul, minunea deceniului din urmă, iar sufletul nu e altceva decât asocierea celor mai fini atomi. Cunoștințele noastre nu sânt altceva decât atomi, cari cu ocazia simțirei, s'au asociat atomilor sufletesți.»

Cât despre morală, ei spun: «fiecare poate deveni numai atât de moral, pe cât poate sbea în sine din armonia, constatătoare din atomi. Acești atomi, împreună, formează echilibrul sufletes.»

Fără să risc, cred, că ei sunt primii cari au zărit ca prin sătă cărarea de azi a antropologiei moderne, fundată de Lombroso.

Cu apariția lui Anaxagoras, la 500 înainte de Cristos, se fundează dualismul. El spune: «Da, materia e aceiași, nimic nou nu se naște, dar arondarea și transformarea acestei materii o conduce «nou»-ul (sufletul de azi al dualiștilor, mai bine zis al spiritualiștilor), ce stăpânește materia și se relevază întrânsa. Acesta este dar, Dlor, primul «idealism științific».

Intenționat reasumez foarte pe scurt epoca II și III a filozofiei grecești, cu Socrate cel ce-a disciplinat cugetarea ajunșă la faliment prin «sofișterie», cu Platon tălmăciul «idelor eterne» (vestitele «logos-uri»), cu genialul Aristot, fundatorul cercetărilor științifice și singura autoritate filosofică până în veseul XVII-lea. Amintesc doar în treacăt pe stoici, pe epicurei și în urmă școala alexandrină, eclectică. Cuceririle lui Alexandru cel mare pun în contact spiritul în grec cu concepțiile religioase orientale și sub înăurirea astase se dezvoltă o eră teocentrică până la Plotinus, — cam anul 200 înainte de Cristos.

Epoca cea din urmă și cea mai eclectică e neoplatonismul, când se amalgamizează concepția de lume religioasă ebraică, cu gândirea greacă, — VI vese după Cristos.

Începând cu răspândirea creștinismului, (școala patristică și scolastică) până în veseul XVII, urmează o epocă de mare decadentă pentru gândirea filosofică, când fel de fel de «doctorii

«angelici», «serafici», «venerabili», «irrefragabili», tăiau și spintecau perii în patru, pentru a dovedi imposibilul. Papii și ceilalți reprezentanți ai lui Dumnezeu pământ, și-au lăsat odată în istoria omenimei numele cu litere rușinoase, arzând, învenând, omorând și gătuind multe spirite gânditoare, cari prin limpezimea cugetării le abăteau apa dela moara trairului corupt, ce-l duceau în numele iubirei lui Cristos.

Cu mișcarea humanistă, cu reînprospătarea cultului pentru anticitate, cu renăscerea, începe însă o epocă nouă. Biserica catolică în grandomania ei îngustă fixează barierele până unde avea să meargă mintea gânditoare. Însă ori câte jertfe s'au cerut și s'ar mai cere, această minte fatală trebuie să înainteze. Arderea pe rugului Giordano Bruno din partea reprezentanților bisericei papiste, este primul pas al năvalnicului curent de desrobire de sub jugul asfixiant al popilor medievali.

Luther și Melancthon nu sunt decât incarnațiunea protestărei contra

atotputinței papale. Descoperirea Americii, cercetările naturaliste ale lui Galilei, Copernic, Faracelsus și alții — nu fac decât să lărgească cercul de vedere omenesc.

— Epoca I a filosofiei moderne începe cu Bacon de Verulam și ține până la ivirea lui Kant. Bacon prin cercetarea naturii și stabilirea inducțiunii, devine fundatorul filosofiei realiste, empirice. Des-cartes însă, contrar lui, susține: «Cogito ergo sum» zicere devenită celebră, prin care se fixează ca punct de mănecare «eu»-ul, — un fel de raționalism idealist. Psihologia lui e dualistă, sistemul de operațiune matematic, iar metoda deductivă. La 1682 se naște însă unul din cei mai geniali oameni ce i-a purtat în spinare steaua asta pribeagă: Spinoza, fundatorul matematic al panteismului. «Natură și Dumnezeu sânt o noțiune. Substanța e infinită în spațiu.

(Va urma).

Pentru comoditatea cumpărătorilor din Transilvania, am deschis o Filială în stil mare în Brașov, strada porții Nr. 60. Înainte de a vă procura mobile, vizitați depositul nostru, deoarece firma noastră în toată Transilvania este cea mai capabilă de concurență, având cel mai mare deposit

Fabrică de mobile Székely și Réti

Marosvásárhely, Széchenyi-ter 47.

Brașov, Strada Porții 60.

Se creditează fără urcarea prețului și plată în rate.

cutoilor Bosniei se înstreinează tot mai mult de noi.

Referitor la alianța triplă, contele protestează contra politicii vieneze, ca să nu se bage în aventuri externe.

Adecă toată vina pentru înstrăinarea de către noi a popoarelor Balcanice, o poartă — Viena. Guvernele Ungariei — Doamne păzește! Nici pe Croați nu Ungurii i-au înstrăinat!

Batthyány a vorbit și despre politica internă. S-a declarat de contrar al lui Lukács și cere crearea Ungariei democratice.

Sunt vorbiri, cari se împrăstie în văzduh, fără să-și miște cât de puțin... Ura din aceste a fost și vorbirea cea mai nouă a lui Batthyány.

Ziarele rusești scriu, că se proiectează o întâlnire a monarhului nostru cu Țarul, care se află de prezent în Spaia. Tratatările se fac direct între cei doi domnitori, fără intervenția miniștrilor. Semioficioasa »Rossija« ocupându-se cu aceasta întâlnire, zice, că ea se va realiza cu greu. În orice caz întâlnirea nu se va putea face decât la primăvară. Țarul e dator cu o vizită monarhului nostru, dar în Petersburg să așteaptă vizita unui arhiduce austriac, apoi ar urma întâlnirea celor doi domnitori.

Indată ce s-au început mișcările războinice în Balcani, Poloni, oprimați Poloni din Rusia dau semne de revoltă contra colosului dela nord. Zilele aceste s-a împărțit în întreaga Polonia rusească o proclamație redijată de partidul socialist polon. În proclamație se zice între altele:

»Până acum nu se știe, cine va fi atacat de Rusia. Ori cine va fi, acela să fie asigurat de simpatia noastră. Dar în un război, unde soldații poloni au să lupte contra Polonilor, soldații poloni vor depune armele. Cel ce în timpul războiului se declară de aderent al Țarului, e trădător și e tratat la fel. Să ne pregătim pentru lupta de libertate și să nu scăpăm momentul binevenit, care să repetă atât de rar«.

Cătră muncitorii poloni, obligați la oaste, s-a lansat o altă proclamație, în care le recomandă rezistență și sabotaj.

»Dacă va izbucni războiul — se zice în proclamație — trebuie nimicite toate mijloacele de război, arme, muniții, telegraf și telefon etc.«

Iată grozăviile duble ale unui război.

Invățătorii.

Fine.

De aci însă până la îndreptățirea indiferentismului e o distanță colosală. Se acuză preoții că nu le explică membrilor senatului datorințele. Nu cred să existe preoți, poate ieri colea câte o oie răcitică, cari să nu țină peste ani măcar 2—3 predici în care să nu se amintească datorința față de neam, biserică, lege, limbă și școală, și în cari să nu se atragă luarea aminte a episcopilor la obligămintele lor. Și rezultatele se văd. În multe părți s-a edificat școli ca mari chetuieli de multe ori peste puterile comunelor. Cărcă-se arhivele autorităților mai înalte și se vor afla chiar preoți provocând de ministru să nu agite contra școlilor de stat. Ba mi se pare că sunt chiar de cei cu congrua detrasă din astfel de afaceri.

Sunt unii învățători, cari aduc aceste acuze bona fide, dar sunt și de acei cari le aduc, pentru că ar dori, ca preoții să scoată din gură cuvinte, ca cari ei să-i poată duce înaintea tribunalului (cazul protopopului Dr. Lupaș), ca astfel să-și câștige merite. Sunt chiar cazuri, când unii învățători subminează existența școlii. Știu un caz când protopopul lupta pentru edificarea unei școli confesionale, iar învățătorul se silea a înjehba un partid, care să edifice un edificiu pentru a-l da în arândă statului.

Alt caz. Intr-o comună învățătorul nu propune nimic. Vine alt preot, și îl ia la muncă. Ce face acum învățătorul? Indreaptă acuze neincetate când în contra salei de propunere, când în contra cvartirului, când în contra salariului. Organele administrative le primesc bucurosi. Urmarea este deciderea ridicării unei școli de stat. Acum poporenii se înțeleg să nu deie statului nici un intravilan nici pe bani, dar învățătorul bate mereu la ușa spre a se recomanda de arendator al școlii de stat. Ofertul nu i s-a primit, decât un trădător Român a fost mai bun, un jidan. Și acel învățător încă tipă

că pentru ce nu i-a făcut mai în grabă confesiunea întregirea salariului. Se amintește că indiferentism al preoților cercul. Nr. 1300—86 prin care să ceri ca unele comune să facă salare mai bune. Ce documentează aceasta? Acea că V. ord. a purtat grije de soarta învățătorilor săi și acolo unde organele adm. bis., nu au putut face salare corespunzătoare i-au silit să facă. Se citează cerc. din 1870. În care cutare ord. se plânge că 12 protop. încă nu i-au subțernut instrumente de dotațiune în regulă. Ce arată aceasta? Acea că ordinațele au exoperat de în cele mai multe locuri deja, învățătorii aveau salare regulate, recerute de timpul de atunci.

Din cele cuprinse în acele cereri nuse văd numeroasele încercări, luptele în cari fără succes se vor fi sbatut a-cel comune sărace de suflet și materiele pentru ca să satisfacă acelor ordinațiuni. Binevoiască oricine a cerceta arhivele acelor protopopi și va vedea protocoalele luate în acele comune, cari de sigur vor dovedi lupta preoților cu neștiința și mizeria poporului.

Se face amintire de cererea ajutorului de stat în interesul legii aponyane. Acea lege ne-a lovit ca un trânt în cap. Eram nedumeriți nu știam pe ce cale să apucăm, să intrăm în a-celă luptă desperată pentru susținerea școlilor. Pentru ca o comună să poată cere ajutor dela stat, legea pretinde edificii corespunzătoare, ori cel puțin un protocol luat, în care comuna respectivă se obligă la ridicarea acelor. Ei bine! Până să-și ridice acele edificii foarte costisitoare, până s-au putut în dublele comunele la obligămintul de a-le edifica, a venit timpul prescripției de lege. Pentru aceea ajutoarele au întârziat aceasta însă totuși nu arată indiferentismul preoților, ci bravura ei în ori și câte comune s-au ridicat edificii monumentale, cari ne fac onoare în fața străinilor, edificii, ele mărturisesc interesul preoților într-o atâta în cât de ar grănădi cineva lacuri de cerneală pentru a detrage meritele preoților, nu le va putea.

Acuzele nu se termină aci. Ele arată nemulțămirea învățătorilor față de instrumentele de dotațiune făcute de unele comune, ce au regulat salariul din puterile proprii. De sine se înțelege, că săracul nostru popor nu a putut conscrie venitele în o valoare mai mică decât valoarea de acum. Venitele din cântărit, lect. etc. urându-se le-au prețuit după timpul de acum, după valoarea reală de azi. Aci nu-i nici o nedreptate. Dacă în unele comune valoarea venitului unui jager de loc s-a urcat, ce vină are epitropia că le-a prețuit pe sama învățătorului în valoarea sa de azi?

Nu putem aștepta ca comune să-race, cari gem sub lipsuri și poveri să ne facem niște venituri întrecătoare. Nu înțeleg în ce putere absolutistică lucră directorii, referitori la salare. De încheiere accentuez, că dacă în 50 ani învățătorimea și-ar fi împlinit datorile cum se cade, atunci am putea alege niște senate constatatoare din bărbăți mai deștepti și mai devotați cauzelor școlii, atunci nu s-ar fi pierdut atâtea școli pe lângă toată lupta preoților. Că dacă învățătorimea nu va fi mai devotată cauzelor școlare, de cum a fost până aci, de va tot negliga, desvătărea simțului dragostii de carte română în băști, dacă va arăta tot acea nepăsare de cântări biserică și în lăuzești, de jocuri și obiceiuri românești, de se vor lăsa tot ademeniți de dragul lacomiei salarelor mari, mai mari de cum sunt puterile comunelor noastre. Dacă se vor lăsa ademeniți a considera limba românească numai de cereamonie și de dragul aceluia nu vor jertfi și oare extraordinare, dacă ademeniți de organele administrative vor sili a tot șicana comunele susținătoare de școli, atunci de sigur le vom pierde și pe cele ce le avem, căci în contra atător atacuri preoțime nu le va mai putea apăra ori câtă dragoste are față de școli.

Care va fi soarta învățătorilor atunci o vor vedea.

—f—

ȘTIRI.

— 5 Octomvrie v. 1912.

Invățătorii și noua lege militară. Un comunicat semioficios anunță că ministrul de culte se va îngriji ca acei învățători, cari actualmente sunt înrolați la armată ca voluntari pe timp de un an, să-și primească pe anul școlar

cor. toate competențele învățătoresci; în schimb însă vor fi obligați să-și lase câte-un substituit, pe care ei au să-l susțină din puterile lor proprii.

Cu o comună mai puțin în Ungaria. E vorba de fosta comună Csonfalud de lângă Lőcse, care acum — se pare — „a adormit în Domnul“. Să nu se creadă însă, că vre-un cutremur de pământ, vre-un potop sau alt element al naturii a trecut comuna aceasta în șirul celor ce nu mai sunt. Nu, Doamne ferește nuli Nesătoasa gură a latifundioilor și a dărilor exorbitante din »felix Hungaria« a înghițit această comună, care de aici înainte va trebui ștersă de pe harta Ungariei, căci bieții locuitori ai fostului Csonfalud, văzându-și imposibil traiul în patria-mamă, au luat drumul spre America, așa că în întreaga comună numai 23 de suflete stingherite mai plâng după cei trecuți peste ocean.

În urma acestui fapt, autoritățile comitatului Szepes au cerut ministrului de interne ca fostul Csonfalud să-l incorporeze la comuna Málhafalu, formând astfel o singură comună.

«Crucea roșie austriacă» și războiul. Din Viena se anunță, că comitetul diriguitor al »Societății Crucii roșii« a ținut alaltăieri o ședință, în care s-a discutat cererea statelor balcanice de a trimite cât se poate mai curând material de pansamente pe teatrul războiului. Comitetul a hotărât să se conformeze acestei cereri și a admis un ajutor de 150 mii cor. pentru cazul când va izbucni războiul.

Contra femeilor-advocați. Stărnise mare bucurie în unele cercuri faptul că în Italia s-a acordat și femeilor dreptul de a practica avocatura. Cunoaștem cazul d-șoarei avocat Giulii Labrioli, și știm cu câtă însuflețire și nerăbdare se aștepta și a fost urmărit primul ei debut în fața tribunalului. Dar se pare, că acest proces a fost primul și tot odată ultimul al d-rei Labrioli, căci iată ce se anunță din Roma: Procuratura supremă a excepționat dreptul d-șoarei Labrioli de a mai practica avocatura și e probabil că curtea de casație, înaintea căreia a ajuns procesul, va pune capăt activității de avocat a d-șoarei Labrioli.

Această hotărâre a procuraturii pare a fi fost provocată de agitația advocaților italieni, cari nu vedeau cu ochi buni acest nou soi de concurenți.

Cisme ungurești în războiul Balcanic. Directorul »Băncii de credit bulgar« din Sofia, Ludovic Polacovici și un oficial al acestei bănci au sosit alaltăieri în Gyula, pentru a face o comandă mai mare de cisme pentru soldații bulgari. Toate cismele gata — 2000 perechi — le-au și cumpărat și au legat tot odată contract cu 280 cismari pentru a lăsa ulterior încă 10.000 perechi cisme, cari vor fi trimise în rate săptămânale de câte 1500 perechi. Bulgarii au cumpărat cizmele în preț, cu care se plătesc ele în timp de mobilizare. Asemenea comandă au mai făcut în Timișoara și Debrîtin.

Resturi de artă din epoca antiluviană. Lunile trecute au fost descoperite în peștera Atermira din Pirenei niște chipuri de animale, frumos colorate, cari deși — se crede — datează de vre-o 20.000 ani, și-au păstrat foarte bine fața și viciuina colorilor.

În congresul de antropologie și arheologie, ținut zilele acestea la Geneva, savantul francez d'Harvent a prezentat niște bucăți de piatră, cari după forma lor, păreau a fi cioplite, reprezentând figuri omenești. În conferința ce a ținut-o, numitul profesor a arătat niște date foarte interesante despre primele începuturi de sculptură. Una dintre statuetele sale, care reprezintă un cap de maimuță, asemănătoare foarte mult cu gorila, profesorul d'Harvent crede a fi chipul fidel al omului din epoca preistorică. Afară de acestea, printre obiectele descoperite se mai află diferite sculpturi, reprezentând capete de păseri și animale, cari deși sunt foarte dur cioplite, totuși sunt lucrate cu o oarecare măiestrie. Gabriel de Mortillet și alătura de el alți scrutători ai trecutului susțin, că aceste obiecte, — lunându-se în considerare stratul de pământ al locului unde au fost aflate (Bethune) — trebuie să dateze de circa 200.000 ani.

Rana expresedintului Roosevelt — după ce se anunță ulterior — pare a fi cu mult mai gravă decât se credea la început. S-a constatat că cele două gloanțe rămase în revolverul atentatului John Schrank, erau ruginite, așa că dacă și glonte, care a atins pe expresedinte va fi fost ca acela, nu e

eschisă o inveninare de sânge. E posibil însă, ca în rana provocată de glonțe să fi pătruns și scame din haină, ceea ce încă contribuie la agravare.

O telegramă din Nev-Jork, vestește că în urma atentatului contra lui Roosevelt, candidatul la presidenție Wilson a renunțat de-a-și mai continua vorbiriile electorale, după ce a aflat că nici Taft nu-și va mai continua campania.

Din partea capilor statelor europene sosesc zilnic telegrame de felicitare la adresa expresedintelui.

Din Chicago se anunță, că cu ajutorul razelor Röntgen, medicii au constatat locul unde zace glonte și care n-a fost încă scos din corpul lui Roosevelt. Conform raportului medical, vindecarea ranei decurge în mod normal, fără a prezenta temeri de infecțiune.

Știri mărunte. O operație rară a avut loc într-un spital din Pola. Medicii Antichievich și Craglietto i-au desfăcut pieptul unui bolnav și-au cusut rana ce o primise în inimă, în urma unei bătăi. Operația a reușit.

— Aviatorul Blanc a căzut la Chalons, de la înălțimea de 300 m., murind pe loc.

— Un oficial militar a furat dela depoul de pulbere din Teheran o mare cantitate de praf de pușcă, pe care a ascuns-o într-o casă. Din cauze necunoscute praful a explodat, prăbușind 3 case și omorând 9 persoane; o mulțime de alte persoane au fost grav rănite.

Succese medicale. Epilepsia trecea de mult ca boală incurabilă. Această credință nu mai are îndreptățire, de oare-ce după comunicări din cercurile medicale, i-a succes medicului specialist Dr. Alexander B. Szabó, în cazuri grele de epilepsie să vindece prin un tratament special pe mulți bolnavi de epilepsie, ceea ce s-a dovedit prin numărul cel mare al vindecărilor.

Cei ce au lipsă de ajutor primesc informațiuni gratuite dela institutul de ordinațiune Dr. Alexander B. Szabó, Budapest, Nagy Korona utca 14.

Aviz. În biroul administrațiunei fabricelor domnului Emil Costinescu, Sinaia, pot găsi loc 2 sau 3 tineri Români absolvenți ai școlii de comerț. Ofertele se vor adresa direcțiunei fabricelor la Sinaia. 1—7

Avis. Cancelaria avocatului Dr. Ioan Moșoiu, s-a mutat în târgul peștelui (sub Bucium) Nr. 6. 1—6.

Cărți aprobate. Carte de cetire pentru clasa II. III. și a IV. primară de I. F. Negrușiu și P. Ungurean, ediția IV, aprobată pentru școlile primare prin înaltul ordin ministerial Nr. 127207. 1—5

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: »Székely și Réti, fabrică de mobile.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

† George B. Popp. Eri seara a încetat din viață după lungi și grele suferințe fruntașul proprietar român din Brașov George B. Popp.

Familia a lansat următorul necrolog:

Vilma G. Popp, soție, Cajus G. Popp, fiu, Elena A. Popovici, soră, precum nepoții, nepoatele și numeroasele rudeni au durerea nemărginită a aduce la cunoștință, că mult iubitul lor George B. Popp, mare proprietar, fost președinte al comitetului parohia al bisericii Sf. Adormiri și al corporațiilor școlare din Brașov, vechiu membru al comitetului național român, membru în consiliul comunal și municipal ș. a. a încetat din viață Vineri în 5/18 Oct. a. c. la oarele 8.35 seara împlinind vârsta de 68 ani. Înormântarea iubitului răposat se va face luni în 8/21 Oct. a. c. la ora 3 p. m. dela locuința din Strada Vămii Nr. 5 în cimiteriul capelei gr. or. române din Groaver.

Adresăm familiilor intristate sincere condolențe.

Serbarea Sf. Sofii. patroana școlilor noastre medii, va avea loc mâine, Duminecă, în sala festivă a gimnaziului nostru, după terminarea serviciului divin în biserică Sf. Nicolae. Discursul festiv îl va rosti d-nul prof. Vasile Micula. La această serbare sunt in-

vitați toți prietenii și binevoitorii școlilor noastre.

Societatea de lectură »Ioan Popas« a studenților dela gimnaziul gr. or. român din Brașov s-a constituit în ședința sa ținută în 29 Sept. v. a. c., sub prezidiul d-lui profesor Vasile Neguș în modul următor: viceprez.: I. Floașiu VIII g., secretar I: E. Țăran VIII g., secretar II: I. Penția VII g., cassar: V. Dogar VII g., controlor: M. Mocanu VIII g., bibliotecar: A. Stana VIII g., vicebibliotecar: Oct. Giurgiu VII g.

Comisia bibliografică: D. Stalcu VIII g. și Danil Tecău VII g.

În comisia literară au fost aleși: din cl. VIII g. membrii ordinari: G. Sglimbea, A. Neguș, Petru Dragits, — suplenți: Eug. Comșa, Oct. Pușcariu, Axente Iancu; din cl. VII g. membrii ordinari: N. Colan, G. Popa, Tr. Popovici, — suplenți: I. Moarcăș, Titus Olariu, G. Popescu.

La comisia silvanală din loc au avut loc examenele de vigili forestieri. Din 16 candidați au făcut examenul 9 inși, între cari primul a fost românul Valeriu Popa din Berivoiul-mic, care a prestat examenul cu succes eminent.

O rectificare ni se cere să facem referitor la știrea »Cantor la bis. Sf. Nicolae«, publicată în Nr. 217 al Gazelei: D-nul Ioan Ținț n-a fost denumit — cum s-a publicat din greșală — ci a fost ales cantor la acea biserică.

Aviz. Am onoare a recomanda O. P. din Brașov și împrejurime, că pe lângă prăvălia de vinuri, bere, liqueri și beuturi spirtoase, am deschis și un magazin de coloniale, delicatose, făinărie, mărfuri de băcănie și vâpseli. Totodată dispun de o mare cantitate de vin ardelenesc, ce-l vând — cumpărând dela 50 de lire în sus — cu prețul de 70 fleri. Zilnic bere proaspătă. — Cu stimă Nicolae Derstar, primul și singurul comerciant de branșă aceasta în Brașovul vechiu, str. Bis. Române Nr. 88. (7—15)

Azi și în fiecare zi concertează în cafeneaua »Drechsler — urmaș« de aici Albert Roth, solist și primaș și fratele lui Wilhelm, virtuos în »tărogatō« cu întreaga lor capelă de muzică.

Excelenta orhestră a lui Gheorghe Dicu concertează seară de seară în cafeneaua »Coroană«.

ULTIME ȘTIRI.

Viena 19 Oct. Toate statele balcanice au declarat războiul Turciei.

Belgrad 19 Oct. Regimentul al 2-lea Principele Mihail sub comanda colonelului Svetozar Iovanovici, a ocupat astăzi Priștina.

Constantinopol 19 Oct. Vapoarele de război turcești au început bombardarea portului Varna.

Belgrad, 19 Oct. Imediat după declarația de război trupele sârbești trecută granița sârbească. Înăa seară sârbii au cucerit Zbevic, unde au instalat autorități sârbești. Apoi sârbii continuau marșul spre Bujanovaț pe care-l cuceriră azi dimineată.

Constantinopol, 5 Oct. — Trupele bulgare au atacat azi noapte un post turcesc lângă fluviul Vardar, la 70 km. la sud de Filipopol, lupta a durat până în miezul nopții și a fost reluată azi. Trupele turcești primind întăriri, bulgarii au fost respinși și au luat-o la goană. Turcii au pătruns petritorul bulgar două ore depărtare de granița turcească.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branice & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

PRĂVĂLIE NOUĂ.

Anunț cu stimă On. public din loc și jur că am deschis un

DEPOSIT DE SPIRTUOASE,

în casele d-lui Ioan Petcu, fabrică de luminări, la 2 porumbi, Târgul puilor. Aci se vând toate speciile de licheruri, cogniacuri, rachiuri de prune și drojdie precum și de brad.

KENYERES KÁROLY jun.

Fabricant de spirtoase.

Vilma G. Popp, soție, Cajus G. Popp, fiu, Elena A. Popovici, soră, precum nepoții, nepoatele și numeroasele rudeni
au durerea nemărginită a aduce la cunoștință, că mult iubitul lor

GEORGE B. POPP

mare proprietar, fost președinte al comitetului parohial al bisericii Sf. Adormiri și al corporațiilor școlare din Brașov, vechiu membru al comitetului național român, membru în consiliul comunal și municipal ș. a.

a încetat din viață *Vineri în 5/18 Oct.* a. c. la orele 8.35 seara mplinind vârsta de 68 ani.

Inmormântarea iubitului răposat se va face *Luni în 8/21 Oct.* a. c. la ora 3 p. m. dela locuința din Strada Vămii Nr. 5 în cimiteriul capelei gr. or. române din Groaver.

Brașov, în 6/19 Oct. 1912.

N. I. FOLYOVITS SUCC. Holtrich-Ujhelyi, BRAȘOV, Târgu grâului Nr. 4.

Mare asortiment în stofe moderne pentru dame și bărbați.
— Stofe de haine și Albituri. —

Trusouri complete.
Serviciu prompt! Prețuri ieftine!

Ghete de dame și bărbați.

Marca Salamander à Cor. 16.50
executare de lux à Cor. 5.20

neîntrecute în durabilitate.

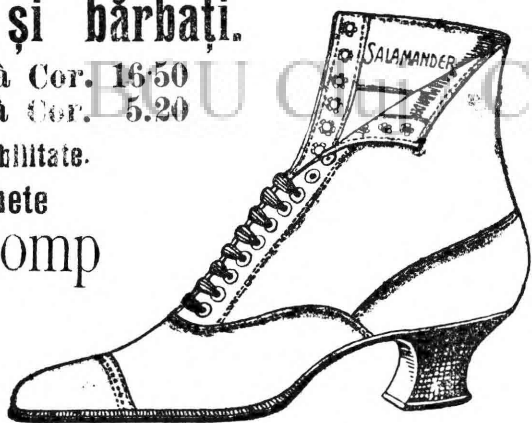
Magazine speciale pentru ghete
Frederic Ipsen et Comp

BRAȘOV,
Strada Vămii 36.

Mediaș,
piața mare 26.

140,1—50

Sighișoara,
str. boerilor 10.



P. T.
Am onoarea a aduce la cunoștință prea Onor. Dame
și muștirilor mei ca
Magazinul meu cu Pălării de damă moderne
din
Strada Porți, Nr. 47.
— Tot în această stradă la **Nr. 32** l'am aranjat. —
Rog pe On. Dame și On. muștirii a mă sprijini cu
comande.
Cu deosebită stimă
LOOT MARI, WIENER CHIC
BRAȘOV, Str. Porți Nr. 23.

Strămutare de local.

Am onoarea a aduce la cunoștință On. mele clientele, că

Atelierul meu de croitorie,
aranjeat după modelul din capitale, l'am strămutat în
Etajul I. Strada Vamei Nr. 6.
deasupra Filialei Băncii de credit ung.

Cu deosebită stimă
RIEMER JAKAB
Tot în etajul acesta sunt de închiriat 4 odăi frumoase,
luminoase, alocate pentru birouri.

HOTEL „COROANĂ” SOC. PE ACȚIUNI DIN BRAȘOV CASĂ DE PRIMUL RANG

100 de odăi și saloane cu confortul cel mai modern. Loc pentru 250 persoane. Lumină electrică și caloriferi. Apartamente cu camere de băi. Ascensor. Spă-
lătorie proprie cu abur. Venti-
lație centrală. Saloane de citire
și de scris. Sală mare de pri-
mire. Băi. Salon de muzică. Os-
piciu de turism. Cameră obscură
pentru amatori. Saloane de ex-
poziție. Terasă. Garajul. Omni-
bus pentru fiecare tren. Cafe-
neana mare aranjată după gustul
cel mai sles. 100 de ziare
și reviste ilustrate indigene și
străine. Saloane mari de biliard
și de joc. Loje. Saloane de de-
jun și separeu foarte elegante.
Măncări naționale transilvane.
Bucătărie aleasă vinează și
franceză. Vizitarea bucătăriei
este permisă cu cea mai mare
plăcere. Vinuri și liquori ex-
celente asenexa și băuturi fine
fără alcool. Bere ex. din Pilsen,
bere bavareză și engleză.

DIRECȚIUNEA SOCIETĂȚII PE ACȚIUNI
HANS MÄDER, director.

Bărbați impotenți

și dobândește earăși puterea dacă
folosește

«Neosan»-Tabletten
recomandate de medici celebri, un
mijloc sigur și probat contra im-
potenței. Tablete nu sunt stricătioase
pentru stema și nici pentru organism.
O cutie cu 20 tablete costă **4 cor.**
50 fleri.

Trimitere postală împachetate cu discrețiune.
Deposit principal pentru Austro-Ung.
Farmacia Hugó Örkény
Budapest, VII. Thököly-ut 28 Depot 115.

MARGIT CRÊMA

produsă de Koloman von Földes
farmacia Adinastr.

Este cea mai bună pomadă care înfrumusețează și înviează fața în 2—3 zile.

Margit-Crème unicele remediu contra spușei, bubu-
lilor, roșeața mânilor și obr. zului și ars
de soare.

Margit-Crème are efectul, ca apli-
cată pe față în 1—3
zile dispar de pe obraz pistruiele, petele.

Margit-Crème este totuși nevătămă-
toare și fără untu
nu lăcește, se poate folosi și ziua. Prețul
Földes Margit Crème borcan mare
2 cor, borcanel 1 cor.

Margit-Pudră albă, roz sau cre-
ma 1 K. 20 b.

Margit-Săpun bucata 70 bani.

Numai atunci veritabil, dacă fiecare cutie
este provăzută cu adresa gutori
Földes Kelemen, apotecar în Arad.
Avertisment pentru imitații și falsificări.

(Δ)

Vânzarea lemnelor de foc — din partea orașului —

Luni în 21 Oct. a. c. la 7 o-
re dimineața se vor vinde lemne
de fag calitatea a 2 a — tăiate
și despicate — cu prețul de până
acuma.

Se vor vinde mai întâi 60 de
stânjani, cari se vor și duce în a-
ceastă săptămână la locul meniri
apoi îndată după aceasta se vor
vinde și lemnele ce s menite a fi
vândute în proșima Luni-ă în 28
Oct. a. c. în cuantitate de 80 de
stânjani.

Fiecare cumpărător poate cum-
păra cel mult jumătate dd stânjani.

Spre acest scop și drept legi-
timare se vor împărți la intrarea
principală a edificiului magistralu-
lui din Str. Porții — între cumpă-
rători 120 de bilete roșii numero-
tate pentru vinderea celor 60 de
stânjani iară pentru vinderea ce-
lorlalti 80 de stânjani ce urmea-
ză se vor împărți — drept legiti-
mare — 160 bilete verzi numero-
tate.

Celelalte intrări dela edifiul
Magistralului vor fi toate închise
pe timpul împărțirii biletelor de
legitimare.

Magistratul orașenesc

Avis.

Instalând din nou un cuptor
de pâine, am onoarea a recomanda
On. consumatori pe lângă franze-
lăria de lux foarte fină, pâinea
de zlat, încă pâinea de secară și
pâinea de casă din făină curată
de grâu.

Produsele mele s'afă de vân-
zare aiară de prăvălia principală
din strada învățătorilor 25 încă

In cetate:

Filiala târgu Cailor Nr. 34,
Strada porții Nr. 36,
E. R. Fernengel str. Hirșer 1,
Julius Neustädter str. Hirșer 25,
Carl Gebauer str. Orfanilor 4,
Gál Albert str. Porți Nr. 50,
Martha Schreiber str. Brutarilor 4,
Király Albert Bulev. Rudolf 6,
Alfred Kamner str. Vamei 29.

Blumena:

Georg Schmidt str. fântânii 15,
Kovács Pál str. fântânii 1,
Christel & fiu str. fântânii 17,
Carl Dietz str. fântânii 23,
Székely Andras, str. morii 4,
Societatea de consum str. gării 25.

Brașovechi:

Andreas Krauss str. lungă 21,
Julius Töpfer str. lungă 31,
Karl Sift str. lungă 101,
Herz Miksa str. lungă 88,
Rosa Eisen strada lungă 104.

(1—10.) Carl Neustädter.

Instrucție perfectă în cro-
ială și cusut albituri predă

Horn Paula,

BRAȘOV, Strada nășipului de jos 4.
vestită ca cusătoreasă de albituri.

Magazin de concurență.

Strada Porții Nr. 59, vis-à-vis cu hotel „Coroană”.

Puteți cumpăra cu prețuri ieftine și fixe: dantele panglice,
brodărie, couverte pentru pat, covoare, ciorapi, albituri, ba-
tiste, umbrele de soare și ploae, bastoane, cravate, corsete a-
grafe, perii de dinți, săpunuri și parfumuri.

Cu stimă:

Adolf Rozenfeld.

25.—

Violine de scoală bune.
complet cu etui elegant, arcus, etc. dela
16 Cor. insus. Numai instrumente bune,
fin sunătoare s'afă la.

FRIEDRICH REISER,

**Deposit de toate instrumentele mu-
sicale și părțile din care se compune,
asemenea și cele mai fine
coarde.**

Brașov, Strada Vamei 31.